

Игнатъев В. А. Взаимоотношения философии и теологии.

Автор рассматривает особенности взаимоотношений между теологией и философией и утверждает, что метафизика классической религиозно-философской парадигмы формировала различные формы их отождествления или противостояния. Доказано, что неклассические философские методологии позволяют открыть эпоху патристики как неклассическую онтологию, что формирует новый тип взаимоотношений между философией и теологией, который не смешивает их особенности, а с другой стороны усиливает их творческую энергию.

Ключевые слова: метафизика, теология, богословие, патристика, неопатристика, неклассическая философия, парадигма.

Ignatyev V. A. Relationship between philosophy and theology.

The author examines the main features of the relationship between theology and philosophy. He argues that metaphysics of classical religious and philosophical paradigm formed various forms of identification or confrontation. It has been proved that non-classical philosophical methodologies allow opening patristic era as non-classical ontology forming a new type of relationship between philosophy and theology. It does not mix their features and enhances their creative energy.

Keywords: metaphysics, theology, patristics, neo-patristics, non-classical philosophy, paradigm.

Волинець А. А.

**ІНТЕРПРЕТАЦІЯ МІФОЛОГЕМИ ХАОСУ
В ДАВНЬОГРЕЦЬКІЙ ЕСТЕТИЦІ**

Стаття присвячена одній з фундаментальних онтологічних категорій – Хаосу. Автор у статті спирається на загальні принципи наукового пізнання та методи: аналіз, синтез, узагальнення, формалізація, об'єктивність, історизм, експертну оцінку. Однією з помітних тенденцій сучасної естетики є активне проникнення в її сферу понять, пов'язаних з глибинними шарами людської психіки та витоками художнього самовираження. Одне з таких понять – «міфологема». Зростаюча цікавість до міфів веде до достатньо вільного використання багатьох термінів та понять теоретичної міфології. Одне із завдань цієї статті – дати «робоче» визначення термінів міфологема та архетип. Автор досліджує міфологему Хаосу та її інтерпретацію в давньогрецькій культурі. Методи, які при цьому використовуються: компаративний, структурний та метод архетипного аналізу. Основним результатом дослідження є доведення того, що міфологема Хаосу як культурний феномен присутня навіть у тих міфологічних та філософсько-естетичних системах, де власне Хаос не згадується. Останній розглядається

як амбівалентна, одночасно творча та руйнівна сила. Автор також демонструє специфіку художньої інтерпретації міфологеми в давньогрецькому театрі.

Ключові слова: міфологема, Хаос, інтерпретація, архетип, архаїка, міфопоетика.

Активне використання останнім часом терміну «міфологема» спонукає сучасних дослідників звернути увагу на архаїчні пласти свідомості людства і по-новому поглянути на етіологічні засади естетики та філософії. У більшості міфопоетичних традицій однією з фундаментальних першооснов буття вважався Хаос. Відповідна міфологема збереглася у «свідомості» та «підсвідомості» культури до нашого часу, що викликає значний науковий інтерес. Дослідження цієї теми набуває особливого евристичного потенціалу, зважаючи на тенденції розвитку міждисциплінарних зв'язків наприкінці ХХ-ХХІ ст.

Питанням міфологічної свідомості та естетичним категоріям присвячений величезний літературний пласт. Вже традиційно найбільш знаними є такі дослідники, як В. Бачинін, М. Борис, Дж. Ф. Брилайн, М. Еліаде, В. Євсюков, Ф. Зелінський, Т. Іванова, О. Лосев, М. Матьє, Є. Мелетинський, В. Михайловський, Н. Рака, В. Сидихменов, Е. Тайлор, В. Ташенко, М. Шахнович та інші. Серед сучасних українських дослідників слід назвати таких дослідників, як Л. Левчук, В. Личковах, О. Оніщенко, В. Панченко, М. Попович, Ю. Рак, М. Хамітов та інші. Здебільшого їх праці присвячені дослідженню античної культури, розвитку діонісійського культу, теорії міфології, інтерпретації міфологем та семантичному дослідженню самого терміну «міфологема».

Завданням нашого дослідження є використання напрацьованих методологічної та теоретичної бази для дослідження естетичних особливостей інтерпретації міфологеми Хаосу в художній культурі античної доби.

Однією із помітних тенденцій сучасної естетики є активне проникнення в її сферу понять, які відображають глибинні шари психіки людини і витоки процесу художнього самовираження митця. До таких понять належить «міфологема». З активізацією інтересу до міфу ми нерідко спостерігаємо досить вільне використання основних термінів і понять теоретичної міфології. Так сталося з використанням терміну «архетип» (універсальна модель несвідомої психічної активності, яка спонтанно визначає людське мислення та поведінку), який науково обґрунтував і популяризував у науковому обігу К.Г. Юнг. В центрі уваги цього дослідника шість архетипів: Самість,

Тінь, Аніма, Анімус, Персона, Матір, Немовля [14, 121]. Однак перегляд естетичних, філософських, культурологічних, мистецтвознавчих, літературознавчих досліджень кінця ХХ – початку ХХІ ст. доводить, що список архетипів вимірюється десятками. Те саме стосується і кількості тлумачень самого терміна. Схожу ситуацію спостерігаємо з терміном «міфологема», який в останні два десятиліття отримав активне використання в наукових працях. Тому спочатку конкретизуємо визначення «міфологеми», з'ясувавши смислове навантаження, яке ми вкладаємо в цей термін, а саме: під міфологемою в літературознавстві розуміється *мотив чи образ, який зберігає свій міфологічний зміст*. Це визначення і буде для нас відправною точкою. Міфологеми можна також трактувати як свосерідну міфопоетичну варіацію *концепту*, оскільки вона зберігає здатність функціонувати в множинній варіативності, але при цьому в кожному конкретному випадку виражає стабільний зміст.

Пошук архетипних основ творчості письменників та аналіз художніх творів з точки зору міфології, набувають все більшої популярності. Ми зустрічаємо праці, присвячені аналізу специфіки інтерпретації образів-міфологем у художніх творах на рівні асоціацій з міфічними претекстами, алюзій, ремінісценцій тощо. Міфологема тут, як правило, розуміється як *мотив міфу, його фрагмент чи частина, що знаходить своє відтворення в пізніх фольклорних і літературних творах*. Міфологема, як і міф, є носієм важливого загальнолюдського досвіду, частково виражаючи більш загальний зміст архетипів. Отже, міфологема як певний образ є частковою щодо міфу, як міф у певному сенсі є частковим щодо архетипу.

Однією з тенденцій сучасної естетики є запозичення міждисциплінарних понять, які з позицій системного методологічного підходу дозволяють повніше та ґрунтовніше розглянути фундаментальні креативні фактори у світі художньої творчості. На сьогоднішній день природа гармонії (міфопоетичного Космосу, українською відповідністю якого виступає «Лад») вивчена досить вичерпно і займає велике місце в наукових дослідженнях. Інша справа з Хаосом, роль якого у світі та світотворчих процесах ще чекає адекватної оцінки. Таке осмислення можна почати з розгляду відповідної міфологеми, яка займає помітне, але часто недооцінюване місце в людській культурі.

Хаос можна зрозуміти тільки у взаємозв'язку з порядком, в тому числі, вивчаючи ті можливі системи, де хаос відсутній. Однак, це лише лабораторні побудови, оскільки в реальному житті порядок завжди взаємодіє з протилежним принципом – хаотичним, ірраціональним.

Між цими двома полюсами завжди виникає протиріччя, але водночас і взаємозалежність. Розв'язка такого протиріччя – в розвитку і саморозвитку. Згідно з гегелівським розумінням, діалектичне протиріччя – це процес розгортання внутрішніх протиріччя у просторі та часі, процес їх взаємопроникнення. Отже, протиріччя виступає не тільки джерелом, але й суттю саморозвитку і розвитку в цілому. Цей процес є динамічним, перманентним, таким, що породжує нові протиріччя. Зняте протиріччя – острівець гармонії в океані хаосу, але стадія єдності вже в наступний момент порушується рухом у стадію тривожності і боротьби. Як пише Гегель: «Основа, яка спочатку з'явилась перед нами як зняття протиріччя, виступає як нове протиріччя» [3, 281].

В свідомості давньої людини лейтмотив дихотомії Хаосу та порядку займав провідне місце в формуванні естетичного та міфологічного світобачення. Символізм цього протистояння пронизує увесь пласт релігійно-містичного і філософського культурного буття.

На думку сучасних методологів науки, наукова картина світу функціонує в суспільній свідомості як онаучена картина побутової свідомості [10, 26]. Саме в архаїчних колективних уявленнях, символічних за способом вираження, перед нами постає образ космогенезу, який у вигляді універсальної міфологічної моделі виступає структурно-еволюційним обґрунтуванням сутнісно єдиного для всіх народів соціального впорядкування.

Подібний порядок, згідно з міфологічними уявленнями, вибудовується за законами універсальної подібності. У міфопоетичній моделі світу культура та соціальна практика представлені як результат процесу сакралізації та космозації. Все подібне до Космосу як праобразу першопорядку, перевіряється і підтверджується саме через співвідношення з ним [9, 161-164].

Своє розуміння дихотомії Хаосу та порядку виклав О. Лосєв в «Історії античної естетики», де нам пропонується спочатку звернутися до піфагорійської школи. Але для кращого розуміння естетичних уявлень послідовників Піфігора, слід почати з ще більш глибоких шарів – з культу Діоніса, котрий зіграв велику роль у формуванні всієї грецької класики. Найбільш ґрунтовною роботою з вивчення цього культу залишається праця Ф. Зелінського та З. Диміца.

За Ф. Зелінським, ми можемо виокремити три головних результати діонісійського руху: 1) реформа Мелампа, котра обмежила діонісійський оргазм, який став на той час небезпечним для суспільства; 2) реформа Орфея, яка перетворила діонісизм на релігійно-філософське вчення, в якому можна відрізнити космогонічну, етичну та

есхатологічну частини, і 3) реформа Піфагора, яка об'єднала в релігійно-політичний орден орфічні секти в Кротоні і в усій грецькій Італії і дала виниклому на підґрунті релігії Діоніса вчення про душу загальне філософсько-математичне обґрунтування [5, 126-128].

В першопочатковому вигляді цей союз проіснував недовго через політичні суперечки, які закінчилися кривавою розправою в Таренті [11, 237-258]. Але, якщо прослідкувати за послідовністю реформ, то можна впевнено стверджувати, що ця низка подій мала доленосний відбиток на подальше формування естетичної думки в Греції.

В трактуванні послідовників культу Діоніса, природа має характер безкінечної могутності та творчої сили. При такому естетично-філософському відношенні до природи, будь-який конкретний прояв і конкретна якість відступають на другий план в порівнянні з її безкінечними та буйними потенціями, ростом та життям.

Але якість, яка відступила в порівнянні з могутністю багатоманітності, вже є не якість, а *кількість*. Тому піфагорійці розуміли числа як творчу могутність буття та життя, яка шукає органічної цілісності на протигагу багатоманітності. Це те, що зароджує в Хаосі гармонію. Тому число трактується і як оформлене матеріальне тіло, і як душа, котра виступає організуючим принципом тіла, і як смислова заданість, котра лежить в основі самої душі та в основі властивих цій душі ідей. З огляду на це, не дивно, що для них числова структура лягла в основу естетичної даності світосприйняття. Певною мірою вони мали рацію – варто лише згадати про те, яку роль відіграє математика в музиці, і про те, що елегантне рішення математичної задачі породжує почуття прекрасного в душі самого математика.

Щоб краще зрозуміти піфагорійців, варто звернутися до Платона, оскільки вчення про числову гармонію ми знаходимо в завершеній формі в його діалозі «Тімей». Тут Платон використав піфагорійське вчення: за твердженням Діогена Лаерція, для використання в «Тімей» він скуповував книжки піфагорійця Філолая.

Філолай, виходячи з антитези межі та *безмежності*, вимальовує піфагорійське вчення про виникнення числа з безмежності, Подібне уявлення несе явний відбиток походження від оргастичного культу. Бо оргазм, який являє собою відображення в людській психіці буйних сил природи, вже має в собі функцію охоплення всієї безмежності життя. Але будучи обмеженим людськими уявленнями про *міру*, продиктованими звичайним досвідом, Філолай прийшов до висновку про *об'єднання безмежності і обмеженості*, що, на думку О. Лосева, і є тим, що піфагорійці називали числом.

Зрозумівши число як діалектичний синтез безмежності та обмеженості, піфагорійці тим самим створили вчення про творчу суть числа. Математичні елементи стали вважати елементами всього сущого. Число отримало у піфагорійців і «фігурну» будову: саме вона покладена в основу всіх речей і Всесвіту. Навіть центральний вогонь, який оживляє своїм теплом увесь Космос і утримує його в цілісності, був продиктований структурно-числовими інтуїціями [6, 265-268].

Числа у піфагорійців мають не тільки онтологічне, але й гносеологічне значення. За Філолаєм, якби все було безмежним, то будь-які предмети пізнання були б взагалі неможливі. В якості межі виступає принцип розділення та оформлення, що повністю відповідає розумінню понять абстрактного і конкретного в діалектичній логіці.

Розуміючи світ як гармонійне ціле, піфагорійці виводили числову гармонію не стільки як синонімічний еквівалент порядку, а й як протистояння обмеженості і безмежності, а саме – безмежності природного нестримного творчого потенціалу і обмеженості певних існуючих видів форм, які обумовлені певною числовою закономірністю. Саме це діалектичне протистояння і являє собою ідеальну симфонію Космосу.

Виходячи з усього вищесказаного, якщо розуміти термін «Хаос» не тільки як безлад і невлаштованість, а й як *безмежність*, можна дійти до висновків, що Хаос грає велику роль і там, де він не названий прямо «Хаосом».

Міфологема Хаосу мала величезне значення в давньогрецькій традиції, але, цілком можливо, вона не була повністю автохтонною. Найбільш ранні з відомих міфологем Хаосу – шумерська і давньоєгипетська. Слід згадати, що самі греки визнавали вплив на них обох цих давніх культур. До характеристик Хаосу, які регулярно називаються в різних традиціях, відноситься його зв'язок з первинною водною стихією, безкінечність у часі та просторі, та невпорядкованість як роз'єднаність або навпаки, змішання всіх елементів – те, що можна позначити як максимум ентропійних тенденцій. Абсолютне відмежування Хаосу із сфери передбачуваного має наслідком його жахливість для людини. Але, можливо, найважливіша риса Хаосу – його роль лона, в якому зароджується світ, та наявність в ньому енергії, яка призводить до такого породження.

Визнано, що античні міфи – це більш ніж культурний спадок далекого минулого, вартий виключно академічного інтересу. Давньогрецька міфологія засвідчила пізнання її творцями закономірностей, що панують у світі, та місця людини в ньому. Це найперші прозріння людського розуму, який почав колись

осмислювати суть буття. З їх допомогою людина намагалась проникнути в світ гармонії і світ розладу, в таємниці життя і смерті, походження Всесвіту. Як пише Є. Мелетинський, «З допомогою міфів протиставляли традицію і безлад, Порядок і Хаос, символ і твердження, звичайне і оригінальне, конкретне і абстрактне» [8, 65].

Звичайно, в міфах було багато фантастичного, але була в них і глибина розуміння важливих сторін буття. Архаїко-міфологічній свідомості давніх греків вдавалось іноді проникнути в суть важливих проблем людського існування. В художньо аранжованій міфологемі перетинаються вічність і час, минуле і сучасне, ретроспектива і перспектива. Як зазначає П. Бачинін, перетинання цих темпоральних площин породжує у художника гаму різнопланових інтелектуальних асоціацій і ремінісценцій [2, 11].

Розуміння Космосу як такого, що завдячує своїм існуванням первинному Хаосу ми зустрічаємо в грецьких міфах, де Хаос постає невпорядкованою основою існуючого світу:

«Кажуть, що першоосною була Темрява, а із Темряви виник Хаос, вічний, безмежний. В ньому було джерело життя світу. Від союзу Темряви і Хаосу виникли Ніч, День, Ереб – нічний морок, і темна ніч – Нюкта та Повітря. Від Ночі і Ереба виникли Старість, Сон, Печаль, Смерть а ще – Радість і Дружба. Від Повітря і Дня з'явилась Гея-Земля, Небо і Море. Далеко під Землею народився похмурий Тартар – жахлива безодня. Все виникло з безмежного Хаосу – весь світ і безсмертні боги. З Хаосу, джерела життя, народилась могутня сила, всеоживляюча Любов – Ерос. Почав творитися світ» [4, 20].

Саме слово «хаос» означало «зьяння», «простір». Згідно з «Теогонією» Гесіода, це – німий безмежний простір [12, 268]. Отже, тут Хаос постає не тільки як більш чи менш персоніфікований герой міфу, але й як філософська категорія, що втілює принцип становлення і трансформації всезагальної першоедності. Він – Ніщо, що містить у собі Все. При цьому і після закінчення космогенезу, Всесвіт, побудований за законами краси і порядку, мислимий як центр, мав свою глуху периферію – темну безодню Хаосу, здатну поглинути все. Отже, міфологічне творення світу із Хаосу має потенційну зворотність: буття, що народжується з нього, здатне знову в нього зануритись.

Е.Б. Тайлор підкреслював: «Божественні аналогії, які вважаються не більше, ніж вигадкою, були дійсністю в очах людей минулого... те, що ми називаємо поезією давніх, було для них дійсним життям, а не маскарадом богів і героїв» [13, 18].

Наскільки б значним не було явище, його могутність виявлялася обмеженою існуванням інших явищ. Так, в доолімпійських міфах Греції безмежна влада над світом належить спочатку Урану (Небу): «Уран перший став правити світом ...» [1, 5] потім – Кроносу (Всепоглинаючому часу). Але якраз намагання втримати владу будь-якою ціною виявились для Крона фатальними: він переміг Урана, але сам був переможений своїм сином Зевсом, завдяки чому створився вищий порядок, названий Космосом. Перша універсально-ціннісна антична модель міфу проводить аналогію онтологічної, моральної, когнітивної проєкції, базуючись на природно-космічному еталоні. Цілісність фізичного Всесвіту усвідомлювалась в якості максимуму блага, розумності, непорушної органічної влаштованості. Звідси виникає обов'язкове репродукування циклічності, вимога ієрархічності, симетрії, пропорційності, гармонії. Пізніше міфологічна схема виникнення із Хаосу впорядкованості буття знайшла відображення в античній діалектиці.

У міфі думка людини уже достатньо ясна, щоб увияти собі таку природну гармонію, але все ще достатньо темна, щоб знаходити стихію невагомного Хаосу в самій собі. Хаос отримав художнє відображення через такі категорії культури як *гротеск і абсурдність*, якнайбільше пристосовані для яскравого та адекватного естетичного вираження суті хаотичності.

Гротеск принципово антидогматичний, і завжди представляє собою опозиційність до будь-якої сталої впорядкованості. Він поєднує взаємовиключні образи, порушує існуючі канони та звичаї. Гротеск виступає прийомом адаптації Хаосу як естетичної та психологічної сублимації. Тому логічно що гротеск знайшов своє втілення в античній драматургії саме на зламі соціальних і культурних змін в грецьких полісах, на фоні протистояння земельної аристократії з купцями, які представляли нове світобачення і нові цінності.

Похідною від ламінального стану суспільства являється аксіологічна криза, де відбувається втрата сенсів і на сцену виходить абсурд буття. Однак Хаос може розумітися і як простір акумуляції культурних можливостей, де відбувається пошук шляхів для подальшого розвитку: «В екзистенційному плані Хаос представляє собою сферу невичерпного резерву свободи, який забезпечує можливості будь-якої модернізації та оновлення» [7, 161].

Трагедія є формою художньо-естетичної рефлексії руйнування екзистенційних основ буття однієї соціально-культурної групи і одночасного зародження нових основ життя інших верств. Експансія

Хаосу, супроводжується сміхом, а трагізм для офіційної культури постає відображенням догматів, спрямованих проти цього сміху.

В трагедії нові настрої були найбільш яскраво виражені в п'єсі Еврипіда «Беллерофонт». В ній чи не вперше долається нерушимість божественного ладу і відповідальність за всю причинно-наслідкову послідовність лягає на плечі людини. Саме людина є і джерелом хаосу в суспільстві, і його упорядником.

Давньогрецька *комедія* близька до гротеску. Хаос тут створюється свідомо, як реакція на надмірну «заорганізованість» культури та надмірний тиск на можливості самореалізації індивіда. Момент хаотизації привноситься за рахунок сміховинних копій, комічних дзеркальних відображень буття, множинність яких не передбачена серйозністю і стабільністю механізмів функціонування офіційної культури. Створення комічних ситуацій за рахунок зняття обмежень з Хаосу, використовується для викриття недолугості оточуючого суспільства. Під прикриттям сміху відбувається проєкція гострих соціальних проблем, існування яких засвідчує нестабільність існуючої системи і неминучість подальших кардинальних змін.

Комедії таких митців, як Епіхарм, Арістофан, Кратін, є відображенням абсурдності навколишнього світу. Вони звільняють сміхом від страху і надають можливість вивільнитися та «доторкнутися» до образу загрозливого Хаосу, який стає провідником до світу свободи і тим самим отримує позитивну суспільну оцінку. Значно пізніше, в Середні віки, аналогічні процеси викликають до життя той «раблезіанський сміх», про який писав М. Бахтін.

Міфи давніх греків про Всесвіт, Хаос і Космос, мають величезне значення для світової культури, зокрема, для всіх європейських народів. Адже Хаос – це більше, ніж міфологема. Без цього поняття не змогли обійтись ані ранні античні космологи, ані сучасні мислителі. Знайомство з давньогрецькою міфопоетикою та мистецтвом дає нам можливість осягнути глибину розуміння природи Хаосу античним світом, причому Хаос розглядається як амбівалентна, одночасно творча та руйнівна сила. Естетична складова цих синкретичних за суттю уявлень дозволяє побачити, як на античне мистецтво наклала свій відбиток сама природа.

Основним результатом нашого дослідження є доведення того, що міфологема Хаосу як культурний феномен присутня навіть у тих міфологічних та філософсько-естетичних системах, де власне Хаос не згадується, в тому числі у піфагорійців, що суттєво вплинуло на подальший розвиток естетичної думки. Автор також демонструє

специфіку художньої інтерпретації міфологеми в давньогрецькому театрі, як у формі трагедії, так і в комедії.

Подальші трансформації естетичного осмислення та художньої інтерпретації цієї міфологеми заслуговують на окреме дослідження.

ЛІТЕРАТУРА

1. Апполодор. Мифологическая библиотека / Відп. ред. Б. М. Боруховича. – М. : Изд. Наука, 1972. – 212 с.
2. Бачинин В. П. Искусство и мифология. – М. : Знание, 1987. – 108 с.
3. Гегель Г. В. Ф. Энциклопедия философских наук. – М. : Мысль, 1974. – Т. 1. – 424 с.
4. Гревйс Р. Мифы Древней Греции / [пер. с англ. К.П. Лукьяненко]. – М. : Прогресс. – 620 с.
5. Зелинский Ф. Ф. История античной культуры.. – М., 1915. – Т. 1. – 368 с.
6. Лосев А. Ф. История античной эстетики (ранняя классика). – М.: Государственное издательство «Высшая школа», 1963. – 584 с.
7. Международные чтения по теории, истории и философии культуры. Выпуск 3: «Размышления о хаосе». – СПб., 1997. – 268 с.
8. Мелетинский Е. М. Мифологические теории XX века на Западе // Вопросы философии. – 1971. – № 7. – С. 165.
9. Мифы народов мира. Энциклопедия: в 2-х т. / Гл. ред. С.А. Токарев. – М. : Рос. энциклопедия, 1994. – Т. 2. – 719 с.
10. Михайловский В. Н., Светов Ю. И. Мировоззрение и современная научная картина мира: архитектоника, модели, информатизация. – СПб., 1993. – 26.
11. Первые философы. – М., 1959. – С.237-258.
12. Словник античної міфології / упор. І.Я. Козовик. – Тернопіль : Богдан, 2009. – 307 с.
13. Тайлор Э. Б. Первобытная культура / [пер. с англ. Д.А. Коропчевского]. – М. : Политиздат, 1989. – 573 с.
14. Юнг К. Г. Душа и миф. Шесть архетипов / [пер. с нем.]. – Минск : Харвест, 2004. – 400 с.

Вольнец А. А. Интерпретация мифологеми хаоса в древнегреческой эстетике.

Статья посвящена одной из фундаментальных онтологических категорий -Хаосу. Одной из заметных тенденций современной эстетики является активное проникновение в ее сферу понятий, связанных с глубинными слоями человеческой психики и истоками художественного самовыражения. Одно из таких понятий – «мифологема». Возрастающий интерес к мифам ведет к достаточно свободному использованию многих терминов и понятий теоретической мифологии. Одна из целей этой

статті – дати «рабочее» определение терминов мифологема и архетип. Автор исследует мифологему Хаоса и ее интерпретацию в древнегреческой культуре. Методы, которые при этом использованы: компаративный, структурный и метод архетипного анализа. Основным результатом исследования является доказательство того, что мифологема Хаоса как культурный феномен присутствует даже в мифологических и философско-эстетических системах, где собственно Хаос не упоминают. Последний рассматривается как амбивалентная, одновременно созидательная и разрушительная сила. Автор также демонстрирует специфику художественной интерпретации мифологема в древнегреческом театре.

Ключевые слова: мифологема, Хаос, интерпретация, архетип, архаика, мифопоэтика.

Volinets A. A. The interpretation of chaos mythologeme in the aesthetics of ancient greece.

The article dwells on one of such basic ontological world-making power as Chaos. One of the noticeable tendency of modern esthetic is active penetration into its sphere of notions which represent deep layers of human psyche and sources of artistic self-expression. One of such notions is the «mythologeme». The increasing interest in myth leads to the quite free use of main terms and notions of theoretical mythology. Thus one of aims of the article is to give a «working» definition to the terms mythologeme and archetype. The author researches the mythologeme of Chaos and its interpretation in the Ancient Greek culture. The main methods used are the comparative, the structural, the archetypal analysis. The main result of the research is that the mythologeme of Chaos as the cultural phenomenon is represented even in the mythological and esthetical-philosophical systems where the Chaos itself is not named and seen as the ambivalent, both creative and destructive force. The author also shows the artistic interpretation of the mythologeme in the Ancient Greek theatre.

Keywords: mythologeme, Chaos, interpretation, archetype, archaics, mythopoema.

Калузьська В. О.

ВИДОВИЩНІ ВИМІРИ ЕСТРАДНОГО МИСТЕЦТВА

У статті визначено генеалогію естрадного мистецтва в контексті видовищної культури; вказано, що, поняття «естрада» походить від слова «поміст», адже специфікація естрадного мистецтва пов'язана з культурно-історичними реаліями країни, де воно набуває особливих ознак.

Ключові слова: культура, естрада, сцена, театральність, видовище.